

تاثیر شبکه های اجتماعی بر ارتباط بین فردی دانش آموزان دختر در مقطع متوسطه اول شهر جهرم سال ۹۶-۹۵

اصغر محمدی^۱ و مهدی اصالت^۲

۱ گروه جامعه شناسی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد دهقان، دهقان، ایران

۲ دانشجوی دکتری جامعه شناسی اقتصاد و توسعه

چکیده

با توجه به اهمیت آسیب شناسی فضای مجازی در توسعه جوامع، در جامعه ما نیز در سال های اخیر به فن آوری اطلاعات و ارتباطات توجه زیادی شده است. تحقیق پیش رو با هدف بررسی تاثیر شبکه های اجتماعی بر ارتباط بین فردی دانش آموزان دختر در مقطع متوسطه اول شهر جهرم در سال ۱۳۹۶-۱۳۹۵ انجام پذیرفت که جامعه آماری آن متشکل از کلیه دانش آموزان مقطع متوسطه اول شهر جهرم می باشد که از طریق فرمول کوکران به حجم نمونه ۳۲۶ نفر رسیده ایم که ابزار گردآوری اطلاعات پرسشنامه بود و الفای پرسشنامه (۳۵ پرسشنامه) متغیر وابسته (ارتباط بین فردی) ۰/۷۶ درصد و آلفای پرسشنامه به طور کلی ۰/۸۱ درصد بدست آمد. در این پژوهش از روش نمونه گیری تصادفی ساده استفاده شده است. که در نهایت آزمون تحلیل رگرسیون نشان داد متغیرهای موثر توانسته اند بر ارتباط بین فردی دانش آموزان با ضریب تعیین ۰/۶۱۲ درصد تغییرات موجود را پیش بینی کنند. متغیر استفاده از اینستاگرام با بتای ۰/۱۶۹ و متغیر استفاده از وایبر با بتای ۰/۳۱۰ و متغیر استفاده از واتس آپ با بتای ۰/۳۸۴ و متغیر استفاده از تانگو با بتای ۰/۰۲۹ و متغیر استفاده از لاین با بتای ۰/۰۱۳ توانست بر ارتباط بین فردی دانش آموزان موثر واقع شود و بیشترین تأثیر را میزان استفاده از واتس آپ و کمترین تأثیر را استفاده از لاین بر ارتباط بین فردی دانش آموزان داشته است.

واژه های کلیدی: اینستاگرام، وایبر، واتس آپ، تانگو، لاین، ارتباط بین فردی.

مقدمه

در دنیای امروز، شبکه‌های اجتماعی نقش بسیار مهمی در روابط مردم سرتاسر جهان ایفا می‌کنند. به طوری که به جزیی جدایی‌ناپذیر از زندگی بیشتر مردم تبدیل شده‌اند. این در حالی است که اساس پیدایش این شبکه‌ها تسهیل و کوتاه نمودن مسیر ارتباطی میان افراد جامعه تلقی می‌گردد. در ایران نیز این پدیده نه چندان نوظهور روز به روز بر خیل مشتاقان خود می‌افزاید. شاید در گذشته نه چندان دور افراد شناخت کمی نسبت به ماهیت و چگونگی استفاده از این شبکه‌ها داشتند، اما این روزها در زندگی روزمره شاهد آن هستیم که طیف متفاوت مردم راجع به این شبکه‌ها با هم صحبت و تبادل اطلاعات می‌نمایند. طبقات مختلف در جامعه از زن و مرد، جوان و پیر، باسواد و بی‌سواد، از آن حرف می‌زنند. عده‌ای بسیار مخالف آن‌ها بوده، وجودشان را باعث مضرات اجتماعی و فساد اخلاقی برای طبقات جامعه دانسته و مایل به بستن، تعطیل و فیلتر کردن آن‌ها هستند و در مقابل، عده‌ای دیگر آن‌ها را مظاهری از تمدن جدید شمرده، وجود آن‌ها را برای پیوستگی‌های اجتماعی مفید، بلکه لازم می‌دانند. فراگیر شدن استفاده از این پدیده، پیامدهای مثبت و منفی بسیاری را بر زندگی ما القاء نموده و در مواردی نیز تبعات گریز ناپذیری را بر ما تحمیل داشته است. (ابراهیم‌پور و همکاران، ۱۳۹۰).

بیان مسئله

جوامع مختلف تحت تأثیر تحولات بسیار عظیم علمی- تکنولوژیک به سمت جامعه اطلاعاتی یا جامعه شبکه ای در حال حرکت اند. در جامعه شبکه ای، جوامع با چالش‌هایی چون نابرابری اجتماعی، هویت‌های جدید، تمایزپذیری و شالوده شکنی نهادهایی نظیر دولت، و فرصت‌هایی چون نقش اینترنت و شبکه‌های اجتماعی در پژوهش، خلاقیت، تعامل و همزیستی جهانی، شکل‌گیری هویت سیال و غیره رو به رو شده‌اند. به نظر می‌رسد به علت وجود این چالش‌ها انسجام اجتماعی و هویتی در جامعه اطلاعاتی و به خصوص در کشورهای در حال توسعه مانند ایران متزلزل شده است. فرآیند جهانی شدن با گسترش قلمرو روابط زندگی اجتماعی دنیای اجتماعی افراد را بسیار بزرگتر می‌کند و احساس کنترل ناپذیر شدن چنین دنیایی را در آنها به وجود می‌آورد. (رحیمی و همکاران، ۱۳۹۲) مسئله اساسی در این پژوهش این است که مشخص شود، دانش‌آموزان از محتوای ارائه شده در فضای مجازی چه تأثیراتی را می‌پذیرند؟ یا به صورت واضح‌تر شبکه‌های اجتماعی مجازی چه آثار و پیامدهای بر روی ارتباط بین فردی دانش‌آموزان دارد؟

اهمیت و ضرورت تحقیق

شبکه‌های اجتماعی فضایی آنلاین هستند که بر ساخت و بازتاب روابط اجتماعی میان افراد تمرکز می‌کنند؛ افرادی که در این فضا به تبادل علایق و فعالیت‌هایشان می‌پردازند. شبکه‌های اجتماعی علاوه بر شکل‌دهی جدید به عرصه و فضای تعاملات رودرروی اجتماعی و کنش‌های میان فردی، نقش مهمی هم در نحوه انجام تعاملات شغلی و تجاری ایفا می‌کنند. در بحث از آسیب‌شناسی شبکه‌های اجتماعی، نکته‌ی حائز اهمیت، ریسک بسیار بالای این گونه شبکه‌ها از لحاظ آسیب‌های اجتماعی و فرهنگی می‌باشد. با توجه به اهمیت آسیب‌شناسی فضای مجازی در توسعه جوامع، در جامعه ما نیز در سال‌های اخیر به فن‌آوری اطلاعات و ارتباطات توجه زیادی شده است. ولی در این رابطه آسیب‌های جدی وجود دارد که ضروری به ریشه‌یابی آن پرداخت. کشور ما از نظر بهره‌مندی از اینترنت در بین ۱۸۷ کشور جهان رتبه ۸۷ را دارد که بر اساس طبقه‌بندی اتحادیه جهانی مخابرات جزء کشورهای متوسط به شمار می‌رود. ۳۵ درصد استفاده‌کنندگان اینترنت را قشر جوان تشکیل می‌دهند و میانگین صرف شده برای اینترنت ۵۲ دقیقه در هفته است. در این پایان نامه سعی شده است تا به آسیب‌های مرتبط با اینترنت به ویژه عضویت در شبکه‌های اجتماعی مجازی پرداخته و برای رفع این گونه معضلات پیشنهاداتی ارائه شود. (سلیمانی‌پور، روح‌الله، ۱۳۸۹).

اهداف تحقیق

اهداف کلی

تأثیر شبکه‌های اجتماعی بر ارتباط بین فردی دانش‌آموزان.

اهداف جزئی تحقیق

- تبیین رابطه بین استفاده از اینستاگرام و ارتباط بین فردی دانش‌آموزان.
- تبیین رابطه بین استفاده از وایبر و ارتباط بین فردی دانش‌آموزان.
- تبیین رابطه بین استفاده از واتس‌آپ و ارتباط بین فردی دانش‌آموزان.
- تبیین رابطه بین استفاده از تانگو و ارتباط بین فردی دانش‌آموزان.
- تبیین رابطه بین استفاده از لاین و ارتباط بین فردی دانش‌آموزان.

پیشینه تحقیق

تحقیقات خارجی

در سال ۲۰۰۳ تحقیقی با عنوان «مصرف رسانه‌های جمعی در میان نوجوانان» توسط جمعی از پژوهشگران اسپانیایی و پژوهش «مطالعه در باب مصرف رسانه» توسط میلوارد براون از اعضای اتحادیه‌ای اروپایی تبلیغات تعاملی در اکتبر سال ۲۰۰۴ انجام گرفته است و (ینگ و تونگ، ۲۰۰۴) کره (ونگ، لی و چنگ، ۲۰۰۳)، هندوستان (نلوا و اناند، ۲۰۰۳) و هنگ کنگ (چک و لیونگ، ۲۰۰۴)، موراها و همکاران (۲۰۰۰)، تامپسون (۱۹۹۵)، گرینفلد (۱۹۹۸)، بولن و هری (۲۰۰۰) و... در خارج از کشور درباره این موضوع تحقیق کرده اند.

تحقیقات داخلی

ایرج فیضی (۱۳۸۴)، کوثری (۱۳۸۶)، خدیجه ناظری (۱۳۸۷)، سجادیان و نادری (۱۳۸۵)، هما زنجانی زاده و علی محمد جوادی (۱۳۸۴)، بهزاد دوران (۱۳۸۲) و... در داخل از کشور درباره این موضوع تحقیق کرده اند.

مبانی نظری

نظریه پردازان

لیندلایف (۲۰۰۲) ارتباطات کامپیوتری را بسیار متفاوت از سایر ارتباطات می‌داند و معتقد است اینگونه ارتباطات باید با یک روش شناسی متفاوت از بقیه روشها مورد تجزیه تحلیل قرار گیرند. لیندلایف در این مورد معتقد به یک رویکرد ساختار اجتماعی است. رویکرد ساختار اجتماعی عوامل غیر انسانی را هم در ارتباطات دخیل می‌داند. (جلالی، ۱۳۸۲). شرر (۱۹۹۷) معتقدند اعتیاد به اینترنت با اعتیاد به مواد مخدر نه به لحاظ پیامدهای روانی و نه به لحاظ پیامدهای جسمی قابل مقایسه نیست و بنابراین بکار بردن لفظ اعتیاد برای استفاده بیش از حد از اینترنت چندان منطقی به نظر نمی‌رسد. نظر ویلبر شرام (۱۹۷۰) در خصوص مقایسه رسانه‌های جدید و قدیم شاید یکی از آخرین تلاش‌ها در خصوص تفاوت میان این دو دسته از رسانه‌ها باشد. اما نظر تحقیقی شرام بدلیل شرایط خاص مبتنی بر فناوری حاکم بر دهه ۱۹۷۰ میلادی قابل تعمیم به رسانه‌های دهه ۱۹۹۰ و ۲۰۰۰ میلادی نیست. زمانی رسانه‌های دیداری و شنیداری رسانه‌های نوشتاری را تهدید می‌کردند با این حال رسانه‌های نوشتاری به حیات خود ادامه دادند.

تونی فلدمن (۱۹۹۷) می‌گوید بین محتوای اینترنتی و محتوای رسانه‌های قدیمی‌تر یک تفاوت جدی وجود دارد و آن دیجیتالی بودن محتوای این وسایل است. وی ادامه می‌دهد البته شباهت این رسانه جدید به رسانه‌های پیشین هم این است که مانند بقیه رسانه‌ها شکل خود را بر مبنای تقاضای مخاطب و اصول حاکم بر اقتصاد بازار تنظیم می‌کنند. (اکبری و همکاران، ۱۳۹۰). مورای (۲۰۰۲) شکل‌گیری فضای مجازی و به تبع آن سایبر درام را با تغییر شکل مطبوعات در دوران ویکتوریا مقایسه می‌کند اما معتقد است این بار توان فضای مجازی برای تحمیل منطبق خود بسیار بیشتر است.

یل (۲۰۰۱) معتقد است فضای مجازی تازه ایست که ایمیل، خدمات کامپیوتری، خدمات تلفن همراه و اس ام اس تنها گوشه‌ای از آن را تشکیل می‌دهند. در مورد شرایط مبتنی بر فناوری حاکم بر رسانه‌ها، افرادی نظیر هولمز (۲۰۰۵) معتقد به

ظهور عصر دوم رسانه‌ها هستند. از دید او در این دوره تعامل در تقابل با ترکیب قرار می‌گیرد و اختیارات مخاطب بیشتر و بیشتر می‌شود. هولمز از دیدگاه مک لوهانیزم جدید طرفداری می‌کند و معتقد است دیدگاه مک لوهان با کمی تغییر می‌تواند برای شرایط جدید در عرصه رسانه‌ها تبیین مناسب ارائه دهد. او با یک نوع از جبر مبتنی بر فناوری را در عصر دوم رسانه‌ها تایید می‌کند.

حمید عبداللهیان و اباذر توکلی (۱۳۸۲) معتقدند در جهان مجازی منطق دلالت‌های خود مرجع جانشین نظام‌های دال و مدلولی شده‌اند. از نگاه آنها جهان مجازی اساساً متفاوت از سایر پدیده‌های ارتباطی است و بنابر این با منطق موجود قابل مطالعه نیست. ون دیک (۱۹۹۹) از تحولات جدید حوزه ارتباطات بنام انقلاب دوم رسانه‌ها نام می‌برد. در این انقلاب، رسانه‌های پیشین در دو صفت مهم باز تعریف می‌شوند: ۱- تعاملی شدن و ۲- دیجیتالی شدن. با اینکه دیجیتالی شدن به تحول کاملاً فنی و غیر انسانی در حوزه ارتباطات مربوط است، اما نقش بسیار موثری در فراهم آوردن زمینه سخت افزاری برای تعاملی شدن رسانه‌ها دارد. دیجیتالی شدن در واقع تحقق رویای جدا کردن محتوا از کانال است.

ویلیامز (۲۰۰۳) معتقد است دلیل شاخه شاخه شدن شدید موضوعات در فضای مجازی برجسته‌سازی در آن ضعیف تر از نوع واقعی آن است و فرآیند کنترل ذهن بیشتر از طریق تکرار و نفوذ در پارادایم‌ها تعقیب می‌شود. البته نباید فراموش کنیم که وب سایت‌های مهم خبری مثل بی بی سی، سی ان ان و ... می‌توانند در شرایط خاص برجسته سازی را گاهی حتی قوی‌تر از رسانه‌های سنتی انجام دهند. به هر حال آنچه مسلم است امروزه دست این وب سایتها به مخاطبان ساکن در نقاطی از جهان می‌رسد که در گذشته و در عصر رسانه‌های سنتی برقراری ارتباط با آنها به دلایل سیاسی، جغرافیایی یا مبتنی بر فناوری ممکن نبود. (ابری، ۱۳۸۷).

اشاعه نوآوری‌ها

اینترنت از ابتدای کار تا کنون سریع‌ترین رسانه تاریخ در جذب مخاطب بوده است (سورین و تانکارد، ۲۰۰۱). این رشد سریع اینترنت باعث شده برخی از کارشناسان توسعه به ظرفیت‌های این رسانه برای اشاعه نوآوری‌ها توجه بیشتری کنند. راجرز (۱۹۹۵) معتقد است نوآوری‌های تعاملی یا آنهایی که به ارتباط دو طرفه مربوط می‌شوند به دلیل توانایی آنها در جذب سریع کاربر می‌توانند روند اقتباسی سریع‌تری را طی کنند (به نقل از سورین و تانکارد، ۲۰۰۱).

شکاف آگاهی

یکی از مشکلاتی که جوامع امروز با آن روبرو هستند این است که منافع موجود در اینترنت به صورت عادلانه در اختیار همه کاربران قرار نمی‌گیرد. برایان دی لودر و لیت کیبل (۲۰۰۱) معتقدند فناوری‌های جدید ارتباطی به همراه فرایند جهانی شدن و حرکت سریع سرمایه موجب ناامنی و نابرابری اجتماعی و فرهنگی در جهان و مخصوصاً کشورهای پیشرفته شده‌اند. (ستوده، ۱۳۸۳).

چارچوب نظری

در این بخش، مهم‌ترین نظریه‌های جامعه اطلاعاتی از جمله نظریه‌های: «جامعه‌ی اطلاعاتی به عنوان فراصنعت‌گرایی دانیل بل، اطلاعات دولت - ملت و نظارت آنتونی گیدنز، مدیریت و دستکاری اطلاعات گستره نوین همگانی یورگن هابرماس و جامعه‌ی شبکه‌ای و اطلاعات؛ امانوئل کاستلز مورد بررسی قرار گرفته است. اما چارچوب نظری این تحقیق بر نظریه‌ی جامعه‌ی شبکه‌ای مبتنی است که به خوبی ویژگی‌های فضای ارتباطی جدید مانند: گمنامی کاربر، نبود ارتباطات غیر کلامی، جدایی فیزیکی و قابلیت انعطاف جسمانی را تشریح می‌کند. (ساروخانی، ۱۳۸۵).

فرضیه‌های تحقیق

- ۱- به نظر می‌رسد بین استفاده از اینستاگرام و ارتباط دانش‌آموزان رابطه برقرار است.
- ۲- به نظر می‌رسد بین استفاده از وایبر و ارتباط دانش‌آموزان رابطه برقرار است.
- ۳- به نظر می‌رسد بین استفاده از واتس آپ و ارتباط دانش‌آموزان رابطه برقرار است.
- ۴- به نظر می‌رسد بین استفاده از تانگو و ارتباط دانش‌آموزان رابطه برقرار است.

۵- به نظر می‌رسد بین استفاده از لاین و ارتباط دانش‌آموزان رابطه برقرار است
روش تحقیق

در این پژوهش از روش تحقیق پیمایشی استفاده شده است.

ابزار گردآوری اطلاعات

در این پژوهش از معمولی‌ترین و متداولترین وسیله جمع‌آوری اطلاعات در حیطه ی علوم انسانی، همانا پرسشنامه استفاده شده است.

جامعه آماری

جامعه آماری این پژوهش را کلیه دانش‌آموزان دختر مدارس متوسطه (دوره اول) شهر جهرم ۱۳۹۶-۱۳۹۵ تشکیل می‌دهند. طبق آماري که از مدیریت آموزش و پرورش جهرم گرفته شده، تعداد دانش‌آموزان دختر ۴۳۴۳ نفر در مقطع (دوره اول) متوسطه می‌باشد.

برآورد حجم نمونه

حجم نمونه در این پژوهش برای انتخاب دانش‌آموزان دختر مدارس متوسطه از فرمول کوکران به دست آمده است. که طبق فرمول کوکران حجم نمونه معادل ۳۲۶ بوده است.

روش نمونه‌گیری

در این پژوهش از روش نمونه‌گیری خوشه‌ای استفاده شده است.

پایایی و روایی ابزار سنجش

آلفای پرسشنامه (۳۵ پرسشنامه) متغیر وابسته (ارتباط بین فردی) ۰/۷۶ درصد و آلفای پرسشنامه به‌طور کلی ۰/۸۱ درصد بدست آمد.

فرضیه اول تحقیق: به نظر می‌رسد بین استفاده از اینستاگرام و ارتباط دانش‌آموزان رابطه برقرار است.

جدول آنالیز واریانس یک طرفه بیناستفاده از اینستاگرام و ارتباط دانش‌آموزان

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح داری	معنا
استفاده از اینستاگرام	میان گروهی	۳۴/۰۰۰	۴	۸/۰۰۰	۴/۰۰۰	/۰۰۲	
	درون گروهی	۶۴۳/۰۰۰	۳۲۱	۲/۰۰۶			
	کل	۶۷۸/۰۰۰	۳۲۵				

بر اساس نتایج حاصله از آزمون تحلیل واریانس بین استفاده از اینستاگرام و ارتباط دانش‌آموزان، تفاوت معناداری وجود دارد بنابراین فرضیه فوق در سطح اطمینان ۹۹ درصد مورد تایید قرار می‌گیرد.

فرضیه دوم تحقیق: به نظر می‌رسد بین استفاده از وایبر و ارتباط دانش‌آموزان رابطه برقرار است.

جدول آنالیز واریانس یک طرفه بین استفاده از وایبر و ارتباط دانش‌آموزان

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح داری	معنا
استفاده از وایبر	میان گروهی	۲۳/۰۰۰	۴	۵/۰۰۰	۴/۰۰۰	/۰۰۱	
	درون گروهی	۳۸۳/۰۰۰	۳۲۱	۱/۰۰۰			
	کل	۴۰۶/۰۰۰	۳۲۵				

بر اساس نتایج حاصله از آزمون تحلیل واریانس بین استفاده از وایبر و ارتباط دانش‌آموزان، تفاوت معناداری وجود دارد بنابراین فرضیه فوق در سطح اطمینان ۹۹ درصد مورد تایید قرار می‌گیرد.
فرضیه سوم تحقیق: به نظر می‌رسد بین استفاده از واتس آپ و ارتباط دانش‌آموزان رابطه برقرار است.
جدول آنالیز واریانس یک طرفه بین استفاده از واتس آپ و ارتباط دانش‌آموزان

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح داری	معنا
استفاده از واتس آپ	میان گروهی	۵۶/۰۰۰	۴	۱۴/۰۰۰	۱۳/۰۰۰	۰/۰۰۰	
	درون گروهی	۳۴۹/۰۰۰	۳۲۱	۱/۰۸۹			
	کل	۴۰۶/۰۰۰	۳۲۵				

بر اساس نتایج حاصله از آزمون تحلیل واریانس بین استفاده از واتس آپ و ارتباط دانش‌آموزان، تفاوت معناداری وجود دارد بنابراین فرضیه فوق در سطح اطمینان ۹۹ درصد مورد تایید قرار می‌گیرد.
فرضیه چهارم تحقیق: به نظر می‌رسد بین استفاده از تانگو و ارتباط دانش‌آموزان رابطه برقرار است.
جدول آنالیز واریانس یک طرفه بین استفاده از تانگو و ارتباط دانش‌آموزان

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح داری	معنا
استفاده از تانگو	میان گروهی	۳۶/۰۰۰	۴	۹/۰۰۰	۷/۰۰۰	/۰۰۰	
	درون گروهی	۳۶۷/۰۰۰	۳۱۹	۱/۰۰۰			
	کل	۴۰۳/۰۰۰	۳۲۳				

بر اساس نتایج حاصله از آزمون تحلیل واریانس بین استفاده از تانگو و ارتباط دانش‌آموزان، تفاوت معناداری وجود دارد بنابراین فرضیه فوق در سطح اطمینان ۹۹ درصد مورد تایید قرار می‌گیرد.
فرضیه پنجم تحقیق: به نظر می‌رسد بین استفاده از لاین و ارتباط دانش‌آموزان رابطه برقرار است.
جدول آنالیز واریانس یک طرفه بین استفاده از لاین و ارتباط دانش‌آموزان

متغیر	منبع تغییرات	مجموع مجذورات	درجه آزادی	میانگین مجذورات	آماره F	سطح داری	معنا
استفاده از لاین	میان گروهی	۶۹/۰۰۰	۴	۱۷/۰۰۰	۱۶/۰۰۰	/۰۰۰	
	درون گروهی	۳۳۶/۰۰۰	۳۲۱	۱/۰۵۰			
	کل	۴۰۶/۰۰۰	۳۲۵				

بر اساس نتایج حاصله از آزمون تحلیل واریانس بین استفاده از لاین و ارتباط دانش‌آموزان، تفاوت معناداری وجود دارد بنابراین فرضیه فوق در سطح اطمینان ۹۹ درصد مورد تایید قرار می‌گیرد.

رگرسیون

رگرسیون با کاربرد یک متغیر دانسته و مشخص، مقادیر متغیر غیر مشخص دیگری را پیش‌بینی می‌کند؛ متغیرهای مستقل نظیر: استفاده از لاین، واتس آپ، تانگو، وایبر و اینستاگرام. میزان تغییر یک متغیر بر اثر متغیر دیگر را ضریب رگرسیون نیز می‌گویند که عبارت است از میزان تغییری که در متغیر وابسته بر اثر یک واحد تغییر در متغیر مستقل بروز می‌کند.

جدول آزمون تحلیل رگرسیون استفاده از شبکه های مجازی و ارتباط بین فردی دانش آموزان

Enter روش ورودی متغیرها	Enter =Method
ضریب همبستگی چندگانه	=/۳۷۵R
ضریب تعیین	^a =/۶۱۲R ²
ضریب تعیین تعدیل یافته	=/۳۵۵R ² adj
خطای معیار	=/۸۸۷۵۳ S.E
تحلیل واریانس	۱۴۵/۹۸۴ ANOVA ^a =
سطح معناداری	^b =/۰۰۰Sig

همانگونه که در جدول آزمون تحلیل رگرسیون مشاهده می شود متغیرهای موثر توانسته اند بر ارتباط بین فردی دانش آموزان با ضریب تعیین^a ۶۱۲/ درصد تغییرات موجود را پیش بینی کنند. به عبارتی متغیرهای مستقل موثر توانسته اند به اندازه درصد^a ۶۱۲/ از تغییرات مربوط به ارتباط بین فردی دانش آموزان را تبیین کنند و مابقی تأثیرات ناشی از متغیرهایی است که در این تحقیق لحاظ نشده است.

جدول ضرایب آزمون تحلیل رگرسیون استفاده از شبکه های مجازی و ارتباط بین فردی دانش آموزان

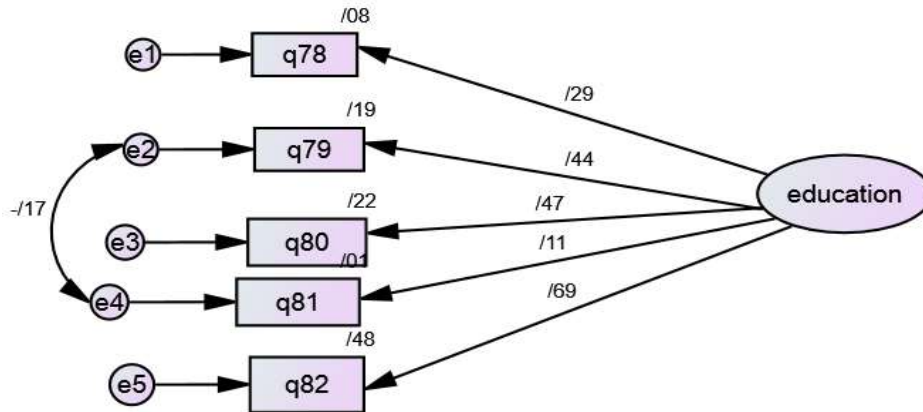
متغیرهای مستقل	b	S. E	beta	مقدار T	سطح معناداری
مقدار ثابت	۲/۲۴۷	۰/۳۹۳		۵/۷۱۹	۰/۰۰۰
استفاده از اینستاگرام	۰/۳۸۳	۰/۱۵۳	۰/۱۶۹	۲/۵۰۱	۰/۰۱۳
استفاده از وایبر	۰/۵۵۰	۰/۱۰۲	۰/۳۱۰	۵/۳۷۷	۰/۰۰۰
استفاده از واتس آپ	۰/۱۲۳	۰/۱۸۱	۰/۳۸۴	۶/۱۹۴	۰/۰۰۰
استفاده از تانگو	۰/۰۲۱	۰/۰۳۸	۰/۰۲۹	۰/۵۴۶	۰/۰۰۰
استفاده از لاین	۰/۰۱۶	۰/۰۸۰	۰/۰۱۳	۰/۲۰۰	۰/۰۰۰

همانگونه که در جدول تحلیل رگرسیون مشاهده می گردد متغیر استفاده از اینستاگرام با بتای ۰/۱۶۹ و متغیر استفاده از وایبر با بتای ۰/۳۱۰ و متغیر استفاده از واتس آپ با بتای ۰/۳۸۴ و متغیر استفاده از تانگو با بتای ۰/۰۲۹ و متغیر استفاده از لاین با بتای ۰/۰۱۳ توانست بر ارتباط بین فردی دانش آموزان موثر واقع شود و بیشترین تأثیر را میزان استفاده از واتس آپ و کمترین تأثیر را استفاده از لاین بر ارتباط بین فردی دانش آموزان داشته است.

مدل ساختاری ایموس

مدل اندازه گیری استفاده از شبکه های مجازی و ارتباط بین فردی دانش آموزان

همان طور که داده های تحقیق نشان می دهند برازش مدل اندازه گیری با برخی از اصلاحات انجام شده با واقعیت، بسیار بالا است. ضریب خی دو یا همان CMIN، ۰/۰۲۹ به دست آمده است و سطح معنی داری آن (p) عدد ۰/۸۶۵۵ را نشان می دهد. در معادلات ساختاری ضریب p، سطح معنی داری، باید بزرگتر از (۰/۰۵) باشد. این امر بدین معناست که بین مدل ارائه شده و واقعیت (داده های موجود) تفاوتی دیده نمی شود. ضرائب دیگری از جمله RMSEA و RMR حاکی از برازش بالای مدل با واقعیت است.

نمودار (۴-۱۳) مدل اندازه‌گیری استفاده از شبکه‌های مجازی و ارتباط بین فردی دانش آموزان

میزان استفاده از اینستاگرام. (q78)

میزان استفاده از وایبر. (q79)

میزان استفاده از واتس آپ. (q80)

میزان استفاده از تانگو. (q81)

میزان استفاده از لاین. (q82)

جدول (۴-۶۵) ارائه شاخص‌های برازش مطلق مدل (شاخص کای اسکوایر یا CMIN)

مدل	CMIN	DF	P	CMIN/DF	NPAR
مدل مفروض (Default model)	۰/۰۲۹	۱	۰/۸۶۵	۰/۰۲۹	۹
مدل اشباع شده (Saturated model)	۰/۰۰۰	۰			۱۰
مدل استقلال (Independence model)	۱۶۳/۸۹۷	۶	۰/۰۰۰	۲۷/۳۱۶	۴

جدول بالا شاخص کای اسکوایر را نشان می‌دهد که از شاخص‌های مهم برازش مطلق مدل است، هرچه مقدار این ضریب کوچکتر باشد برازش مدل ما بهتر است. البته باید مقدار ضریب معناداری یا (p) باید بزرگتر از (۰/۰۵) باشد. در این جدول همچنین شاخص کای اسکوایر بهنجار یا نسبی (CMIN/DF) که با تقسیم کای اسکوایر بر درجه آزادی به دست می‌آید نیز گزارش شده است. مقدار مطلوب برای این ضریب بین ۲ و ۳ است. البته برخی هم بین ۱ تا ۵ را مطلوب تلقی کرده‌اند. مقدار کای اسکوایر محاسبه شده برابر با ۰/۰۲۹ می‌باشد که با سطح معنی‌داری ۰/۸۶۵ گزارش شده است. این امر دلالت بر برازش مطلوب مدل دارد. با این حال قضاوت مطلوبتر در خصوص برازش مدل را باید از طریق شاخص‌های دیگر مدل ارزیابی کرد. شاخص کای اسکوایر بهنجار یا نسبی (CMIN/DF) برابر با ۰/۰۲۹ گزارش شده است که مطلوب نیست. پس باید به دیگر شاخص‌های ارائه شده نیز نگاه تیزبینانه‌تری داشته باشیم.

جدول (۴-۶۶) ارائه شاخص‌های برازش مطلق مدل (شاخص ریشه میانگین مربعات باقیمانده یا RMR)

مدل	RMR	GFI	AGFI	PGFI
مدل مفروض (Default model)	۰/۰۲۹	۱/۰۰۰	۱/۰۰۰	۱/۰۰
مدل اشباع شده (Saturated model)	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰		
مدل استقلال (Independence model)	۳/۸۰۲	۰/۸۰۴	۰/۶۷۴	۰/۴۸۳

جدول بالا شاخص ریشه میانگین مربعات باقیمانده یا RMR را نشان می‌دهد که از شاخص‌های مهم برازش مطلق مدل است، حداقل مقدار این شاخص صفر است یعنی برازش کامل برقرار است. هرچه مقدار این ضریب کوچکتر باشد برازش مدل ما بهتر

است. در خصوص مدل تحقیق مقدار RMR برابر با ۰/۰۲۹ گزارش شده است که عددی نزدیک به صفر می باشد. دیگر شاخص های ارائه شده در این جدول همگی حاکی از مطلوبیت مدل تحقیق می باشند.

جدول (۴-۶۷) ارائه شاخص های برازش تطبیقی مدل (شاخص برازش هنجار شده بنتر-بونت یا NFI

CFI	TLI rho2	IFI Delta2	RFI rho1	NFI Delta1	مدل
۱/۰۰۰	۱/۰۳۷	۱/۰۰۶	۰/۹۹۹	۱/۰۰۰	مدل مفروض (Default model)
۱/۰۰۰		۱/۰۰۰		۱/۰۰۰	مدل اشباع شده (Saturated model)
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۱۰۰۰	۰/۰۰۰	مدل استقلال (Independence model)

جدول بالا شاخص برازش هنجار شده بنتر-بونت را نشان می دهد. مقدار قابل قبول برای این شاخص حداقل برابر با ۰/۹۰، و یک برازش خوب ۰/۹۵ است. در مدل تحقیق مقدار این شاخص برابر با ۱ گزارش شده است که عدد بسیار قابل قبولی را نشان می دهد. شاخص دیگر این جدول RFI است که شاخص برازش نسبی نامیده می شود و هرچه به یک نزدیکتر باشد بهتر است. عدد به دست آمده در این جدول عدد ۰/۹۹۹ می باشد که بسیار به عدد یک نزدیک است. در خصوص شاخص توکر لوپس که در جدول بالا با TLI گزارش شده مقدار ۰/۹۵ یک برازش مطلوب است. که در جدول عدد ۱/۰۳۷ گزارش شده است که مطلوبیت مدل را نشان می دهد.

جدول (۴-۶۸) شاخص های برازش مقتصد (شاخص نسبت اقتصاد یا PRATIO)

PCFI	PNFI	PRATIO	مدل
۰/۱۶۷	۰/۱۶۷	۰/۱۶۷	مدل مفروض (Default model)
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	مدل اشباع شده (Saturated model)
۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	۱/۰۰۰	مدل استقلال (Independence model)

شاخص نسبت اقتصاد یا PRATIO را نشان می دهد. این شاخص نشان می دهد که پژوهشگر تا چه حد در تعریف پارامترهای آزاد هزینه کرده است. مقداری بین صفر تا یک را نشان می دهد که هرچه مقدار آن کوچکتر باشد بهتر است. عدد حاصله در جدول مذکور برای این شاخص برابر با ۰/۱۶۷ می باشد که عدد مطلوبی است. شاخص دیگری که در جدول ارائه شده است، شاخص برازش هنجار شده مقتصد یا PNFI می باشد که مقادیر بالاتر از ۰/۵۰ یا ۰/۶۰ مناسب تشخیص داده شده است. عدد گزارش شده برای این شاخص در جدول برابر با ۰/۱۶۷ است که عددی مطلوب است. شاخص دیگری که در جدول گزارش شده است شاخص برازش تطبیقی مقتصد یا PCFI است که حداقل آن را ۰/۵۰ تعیین کرده اند. این عدد نیز در جدول با ۰/۱۶۷ گزارش شده است که عدد بسیار مطلوبی است.

جدول (۴-۶۹) شاخص های برازش مقتصد (شاخص ریشه دوم مربعات خطای برآورد یا RMSEA)

PCLOSE	HI 90	LO 90	RMSEA	مدل
۰/۹۱۸	۰/۰۷۱	۰/۰۰۰	۰/۰۰۰	مدل مفروض (Default model)
۰/۰۰۰	۰/۲۹۱	۰/۲۲۳	۰/۲۵۶	مدل استقلال (Independence model)

جدول بالا شاخص های برازش مقتصد مدل را گزارش می کنند. که یکی از این شاخص ها مقدار شاخص ریشه دوم مربعات خطای برآورد یا RMSEA است مقدار این شاخص در مدل های قابل قبول مقداری برابر با ۰/۰۵ یا کوچکتر از آن هستند. برازش مدل هایی که دارای مقادیر بالاتر از ۰/۱۰ هستند ضعیف برآورد می شوند. در این جدول عدد حاصله برابر با ۰/۰۰۰ گزارش شده است که عدد بسیار مطلوبی است. شاخص دیگری که در جدول بالا به همراه RMSEA گزارش شده است، شاخص PCLOSE مقدار فرضیه صفر را آزمون می کند که بر مبنای آن RMSEA برابر با ۰/۰۵ است. هرچه این مقدار بالاتر از ۰/۰۵ باشد حاکی از برازش بهتر مدل است. در جدول عدد حاصله برای این مقدار معادل با ۰/۹۱۸ گزارش شده است که

نشانگر مطلوبیت مدل تحقیق می باشد.

بحث و نتیجه گیری

شبکه های اجتماعی را از جنبه های مختلف می توان مورد کنکاش و ارزیابی قرار داد. بنابراین با توجه به اینکه سلامت روانی کودکان و نوجوانان یکی از مقوله های مهم در مباحث روانشناسی و جامعه شناسی محسوب می شود همچنین با توجه به این مسأله که امروزه بسیاری از دانش آموزان در مقاطع پایین تحصیلی به تلفن همراه و اینترنت دسترسی دارند و از آن استفاده های مختلفی به عمل می آورند لذا از جمله مشکلاتی که ممکن است برای دانش آموزان که به عنوان آینده سازان جامعه در نتیجه اشتغال زیاد با تلفن همراه و اینترنت پیش بیاید، افت تحصیلی و کاهش عملکرد آموزشی آنان می باشد.

نتایج تطبیقی با پیشینه تحقیق

همانگونه که از آزمون های آماری بر می آید کلیه فرضیه ها همسو و هم جهت با پیشینه تحقیق که توسط میلوارد براون، ینگ و تونگ، ونگ، لی و چنگ، نلوا و اناند، چک و لیونگ، سندرز و همکاران، بولن و هری و . . . در خارج از ایران و ایرج فیضی، مسعود کوثری، مرکز افکارسنجی دانشجویان ایران، خدیجه ناظری و ابراهیمی و همکارانش و . . . در ایران انجام پذیرفت، می باشد.

نتایج کاربردی

۱. شکل گیری و ترویج سریع شایعات و اخبار کذب.
۲. تبلیغات ضد دینی و القای شبهات.
۳. نقض حریم خصوصی افراد.
۴. انزوا و دور ماندن از محیط های واقعی اجتماع.
۵. تأثیرات منفی رفتاری.

پیشنهادات کلی

در پایان، چند پیشنهاد کلی جهت مصون ماندن کاربران شبکه های اجتماعی از آسیب های احتمالی و بهره برداری از آثار مثبت این شبکه ها ارائه می گردد:

۱. ایجاد و راه اندازی شبکه های اجتماعی سالم و مفید برای مبارزه با شبکه های اجتماعی مخرب؛
۲. آموزش و فرهنگ سازی؛
۳. نظارت کارشناسانه و مستمر بر فضای جوامع مجازی و برنامه ریزی برای آینده.

منابع :

- ساروخانی، باقر (۱۳۸۵). جامعه شناسی ارتباطات، تهران: اطلاعات، چاپ هفدهم.
- ابراهیم پور کومله، سمیرا و خزایی، کامیان (۱۳۹۰). آسیب های نوپدید، شبکه های اجتماعی مجازی در کمین خانواده ایرانی، نخستین کنگره ملی فضای مجازی و آسیب های اجتماعی نوپدید.
- جلالی، علی اکبر (۱۳۸۲). آسیب شناسی فناوری اطلاعات در خانواده.
- سلیمانی پور، روح الله (۱۳۸۹). شبکه های اجتماعی، فرصت ها و تهدیدها، نشریه اطلاع رسانی و کتابداری ره آورد نور، شماره ۳۱.
- رحیمی، محمد و پرند، رادبه (۱۳۹۲). آسیب شناسی فضای مجازی و خانواده، تهدیدها و چالش ها، سایت علوم اجتماعی.
- ابری، انسیه. (۱۳۸۷). فضای مجازی عرصه ظهور خلاقیت، اولین کنفرانس ملی خلاقیت شناسی مهندسی و مدیریت نوآوری ایران.
- اکبری، ابوالقاسم؛ اکبری، مینا. (۱۳۹۰). آسیب شناسی اجتماعی. تهران: انتشارات رشد و توسعه.
- ستوده، هدایت الله (۱۳۸۳). آسیب شناسی اجتماعی (جامعه شناسی انحرافات)، تهران، انتشارات آوای نور.